

„Mezinárodní prestiž ČZU je výsledkem skvělé práce všech lidí na univerzitě,“ říká končící rektor Petr Sklenička

6.1.2026 - Lenka Prokopová | Česká zemědělská univerzita v Praze

V posledních osmi letech určoval směřování ČZU v Praze z pozice rektora a dovedl ji tam, kde je dnes. Univerzita se řadí mezi špičkové vzdělávací instituce v národním i světovém kontextu. Vede si skvěle v prestižních žebříčcích, vychovává odborníky, kteří obstojí v tvrdé konkurenci akademického prostředí nejlepších zahraničních univerzit. Podařilo se mu provést ČZU zrádnými vodami covidové pandemie a po napadení Ukrajiny Ruskem zmobilizovat veškeré síly na pomoc válečným běžencům. Už za necelý měsíc skončí druhé funkční období Petra Skleničky a na rektorském postu ho vystřídá současný první prorektor Michal Lošťák. A to je příležitost k bilancování...

Pane rektore, jaké byly vaše ambice, když jste se ujal řízení univerzity? Naplnila se vaše očekávání?

Ambice jsem měl před osmi lety velké, někteří kolegové mi tehdy říkali, že až příliš velké. Chtěl jsem dostat ČZU mezi pět nejlepších českých univerzit, měřeno mezinárodními žebříčky. Sliboval jsem i univerzitu silnější, univerzitu, o které je mnohem víc slyšet. Chtěl jsem taky, abychom se začali více prosazovat v mezinárodní konkurenci, a to především, byť nejen, v evropských a jiných zahraničních projektech. Jsem pyšný na naši univerzitu, že se nám všechny tyto cíle podařilo úspěšně naplnit. Některé výsledky dokonce předčily má očekávání.

Když se ohlédneme za těmi osmi lety, které momenty byly pro vás nejhezčí?

Byl jsem hrdý, jak jsme se dokázali jako univerzita zachovat v krizových situacích, které charakter prověří nejvíc. Ať už šlo o období pandemie, nebo o pomoc ukrajinským uprchlíkům. Ale za hezké okamžiky považuji i setkávání s kolegy a studenty při akcích typu sportovních her, divadelních představení, koncertů, turnajů a dalších. Pozvaní hosté vždy obdivují úžasnou atmosféru, kterou tyto akce mají. V tom je naše univerzita opravdu jedinečná.

A které naopak nejkritičtější? Bylo to období covidu nebo události související s ruskou invazí na Ukrajinu a následným přílivem uprchlíků do ČR, potažmo k nám na univerzitu? Nebo úplně jiné?

No vidíte, ty nejkritičtější momenty byly pro mě vlastně současně těmi nejhezčími, když uvážím úžasnou reakci lidí na univerzitě, práci zástupců v krizovém štábu ČZU nebo naše charitativní aktivity. V období covidu jsem navíc předsedal České konferenci rektorů (ČKR), a to bylo rovnou o krizovém řízení celého českého vysokého školství. Představovalo to komunikaci s médii nebo s vládou na denní bázi. Byl to vlastně takový druhý „full time“ po celé dva roky. Vzpomínám na to jako na období téměř absolutního vyčerpání, ale současně i velké satisfakce z této práce. Ohromná zkušenost pro mě i mé kolegy z ČZU, z předsednictva ČKR a z dalších univerzit, kteří mi v těch nelehkých dobách významně pomáhali.

ČZU pod vaším vedením vyrostla v instituci s mezinárodní prestiží, což se projevuje i ve světových žebříčcích. Co pro to bylo třeba udělat?

Je to především výsledek skvělé práce lidí na fakultách. K tomu je třeba jim na univerzitní úrovni vytvořit podmínky, které je nebudou dusit, ale naopak je budou motivovat k výborným výsledkům. Není snadné správně nastavit, a už vůbec ne dohodnout konsensus napříč fakultami. Každá fakulta, každý obor mají svoje specifika, podle kterých by měly být hodnoceny. Od klasické a relativně nejobektivněji měřitelné scientometrie přes hodnocení knih a monografií až po aplikované výsledky typu patent. To jsou různé obory, různé světy, které musí vnitřní metodika hodnocení stejně jako metodika financování fakult reflektovat. Zároveň by to měla být metodika motivující, kdy každý jedinec dohlédne, kolik své katedře či své fakultě vydělal. Metodiky, které pominou zásluhovost, jsou špatné, i kdyžby měly sebesofistikovanější algoritmus.

Každý děkan, proděkan nebo akademický senátor logicky hájí zájmy oborů vlastní fakulty a já si velmi vážím těch, kteří při tom vnímají a zohledňují i zájmy celé univerzity. Úkolem rektora je, aby výsledná metodika a ve finále rozpočet univerzity byly rozumným, přitom ale stále účinným kompromisem, nikoli demotivujícím paskvilem. Výsledek musí být stimulující pro zdravý rozvoj všech částí instituce. A věřte, to vůbec není jednoduché.

Celou dobu jsem podporoval hlavní princip, kdy finance od státu, které přicházejí na univerzitu, jsou na fakulty rozdělovány co nejvíce podle zásluh. K tomuto hlavnímu principu jsem se vždy snažil dát některé nadčasové principy, které sledovaly dlouhodobější vize především směrem ke špičkové kvalitě tvůrčích činností. Jsem si jist, že to pozitivně ovlivnilo vývoj ČZU v minulých letech.

Naši univerzitu v minulosti brzdila zbytečná unifikace některých pravidel a jejich nastavování podle nejslabšího článku. To je cesta opačná, než kterou jsem slíbil a posléze i praktikoval při řízení ČZU. Každá fakulta i každý obor uvnitř fakulty vyžadují jiné nastavení prorůstových podmínek. Pokud jako rektor tyto podmínky za každou cenu sjednotím, a navíc nastavím podle nejslabší fakulty nebo oboru, zbytečně přibrzdím a demotivuji silné části univerzity. Zpomalím tak progres celé univerzity, nebo dokonce její rozvoj úplně zastavím. Celých osm let se řídím pravidlem, že tam, kde to jen trošku jde, nechávám volnost, a tedy možnost volby pro vedení fakult. Sám jsem byl osm let děkanem, a vím, jak mě frustrovala povinnost zavádět na fakultě unifikovaná celouniverzitní pravidla, která byla horší či méně motivující než ta naše fakultní.

Fakulta je základní organizační článek univerzity a měla by mít dostatečnou autonomii. Nikdy jsem se nesnažil tuto autonomii fakultám omezit, spíše naopak, nabídl jsem jim další možnosti volby i v případech, kdy to předtím nešlo. Je však třeba říct, že s větší autonomií musí přijít i větší odpovědnost vedení fakulty za její stav a vývoj.

Jak hodnotíte pozici ČZU v Šanghajském žebříčku, kde jsme nyní v první stovce hned ve třech oborech?

To je veliký úspěch, žádná jiná česká vysoká škola se tím pochlubit nemůže. Současně vidím možnosti dalšího zlepšení, které by brzy posunulo další minimálně dva až tři z našich oborů rovněž do první stovky.

Jak byste zhodnotil skladbu oborů, které dnes ČZU nabízí, a co podstatného se za osm let vašeho vedení v tomto směru změnilo?

Jsem rád, že se ČZU zdravě rozvíjí nejen co do kvality, ale i do šířky portfolia oborů. V minulých letech posílily naši univerzitu obory jako dřevařské inženýrství, environmentální nebo ekologické inženýrství, důležitým momentem bylo získání akreditací pro zahradní a krajinářskou architekturu. A v poslední době mám radost z posilování oblasti potravinářství nebo z nejnovějších studijních programů v oblastech kyberbezpečnosti a veterinárního lékařství. To jsou zásadní a zdravé impulzy pro naši univerzitu.

Důležitou stránkou každé vzdělávací instituce je aplikace výsledků vědy v praxi. Jaký zde vidíte posun?

Vidím velký posun, pokud jde o aplikované výsledky předávané do praxe. Mohu to posoudit na rychle rostoucím počtu smluv o uplatnění těchto výsledků, které za univerzitu podepisují. Potvrzuje to i rostoucí podíl smluvního výzkumu v rámci rozpočtu naší univerzity. Mám z toho radost. Současně si dovoluji jeden, pro mě asi už typický povzdech. Při každé vhodné příležitosti se snažím vyzývat naše zaměstnance k větší odvaze, pokud jde o velká témata jejich výzkumných projektů.

Přijde mi pořád, že zkušenost a šikovnost našich zaměstnanců skýtají mnohem větší potenciál, než který se promítá do dnešních témat výzkumných projektů. Ale to je problém patrně širší, související s českou historií, a tedy dost možná i s naším charakterem. Jsme málo odvážní, chybí nám často nadhled nad vlastním oborem, bojíme se riskovat, rádi sázíme na jistotu. Vlastně nás k tomu mimo jiné dost nutí i podmínky některých grantových agentur. Je to škoda, protože se tím připravujeme o ty nejvýznamnější objevy či inovace.

Co je podle vás největší bolístkou současného vysokého školství v Česku?

Podle mě je velkým problémem českého školství, a to nejen vysokého, že téměř každý nový ministr přichází s nějakou další reformou. Přitom jestli reformy z minulých let k něčemu přispěly, pak především k většímu podílu administrativy v naší práci, a tedy i k většímu podílu financí vynakládaných na aktivity, které nesouvisejí s našimi hlavními činnostmi. Většina ministrů školství jako by se bála nechat rozvoj více na univerzitách samotných. Tendence stále detailněji řídit jejich rozvoj je dlouhodobá, nicméně velmi kontraproduktivní. A jak se střídají ministři i celé vlády, ty reformy jsou často ode zdi ke zdi. Přitom k opravdu potřebným a prorůstovým změnám českého vysokého školství chybí politická vůle nebo spíš odvaha. Vysoké školy tak dlouhodobě postrádají především stabilitu a předvídatelnost podmínek. Jako předseda ČKR jsem například podepsal s tehdejším premiérem memorandum o každoročním minimálním růstu institucionálních financí na vědu a výzkum. Další vláda však již tento závazek nebrala v potaz.

Působil jste několik let v čele České konference rektorů. Co se vám podařilo prosadit?

Celé dvouleté funkční období, kdy jsem byl předsedou České konference rektorů, jsem řešil především pandemii covidu a její dopady na vysoké školy. Řešili jsme zavírání a otvírání vysokých škol, očkování studentů a zaměstnanců, nedostatek testovacích míst, roušek či respirátorů, online i hybridní formy výuky a financování technického vybavení pro ně, možnosti akreditací čistě distančních forem studijních programů, finance na prevenci a řadu dalších věcí. Změnily se vysoké školy, změnili se lidé i celá společnost. Byla to zvláštní doba, která patrně ovlivnila budoucnost vysokých škol víc než leckterá reforma. Ve zlém i v dobrém. Byl to čistý krizový management, na velké vize v těch dvou letech nebyl prostor ani nálada.

Čemu se budete věnovat po skončení funkčního období a na co se nejvíc těšíte? Nezvažujete vstup do politiky?

Jsem součástí krásných výzkumných projektů, v hlavě mám některé další. Můj výzkumný tým Land Research Group je v posledních letech ve skvělé kondici. Z půlky je tvořen zahraničními kolegy, kteří jsou mezinárodně skvěle zasíťováni. Máme dobré projekty, články i aplikované výstupy. Chystáme se podat v nejbližších letech dva ERC granty. Práce na fakultě mě fakt hodně baví a těším se, že uskutečním některé další nápady, na které dosud nebyl čas. Současně mám nabídku na „full time“ z velmi dobré zahraniční univerzity. Zvažuji i některé další nabídky, které nechci zatím upřesňovat. Vstup do politiky jsem několikrát za poslední roky odmítl. Akademický svět je přece o tolik zábavnější.

Rozhovor vedla: Lenka Prokopová

<https://www.czu.cz/cs/r-7229-aktuality-czu/-mezinarodni-prestiz-czu-je-vysledkem-skvele-prace-vsech-lid.html>